

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 12Svp/1/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200218
Dátum vydania rozhodnutia: 19. decembra 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200218.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Moniky Valašikovej, PhD., JUDr. Anity Filovej, prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. a JUDr. Juraja Vališa LL.M., v právnej veci žalobkyne: J. R. Y., bytom N. XXX, XXX XX, proti žalovanému: starosta obce zvolený v napadnutých voľbách, o žalobe vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy, takto

r o z h o d o l :

I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu o d m i e t a .

II. Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

1. Dňa 3. novembra 2022 bolo Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej „správny súd“) doručené podanie datované 2. novembra 2022 a označené ako „Podnet na prešetrenie volieb 2022 v obci Nesluša“.

2. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky z obsahového hľadiska toto podanie posúdil, ako žalobu vo volebných veciach podľa § 312a a nasl. zákona č. 162/2015 Správny súdny poriadok v účinnom znení (ďalej len „S.s.p.“), ktoré spĺňa náležitosti žaloby uvedené v § 312f S.s.p.

3. Zo žaloby vyplýva, že žalobkyňa bola kandidátkou na starostu obce Nesluša. Žalobkyňa vo voľbách starostu získala 479 hlasov z celkového počtu oprávnených voličov 2578, resp. z 1447 hlasov z celkového počtu voličov zúčastnených na voľbách, t. j. viac ako 10% hlasov. Žalobkyňa sa umiestnila na druhom mieste po Zuzane Jancovej, ktorá získala 498 hlasov, a ktorej v zmysle § 312d písm. b) S.s.p. svedčí pasívna žalobná legitimácia.

4. Žalobu odôvodnila tým, že dňa 27. októbra 2022 v skorých ranných hodinách sa k nej dostavila hliadka Policajného zboru s tým, že jej syn vykradol „krčmu“ pána T. A., kandidáta na starostu obce Nesluša, čo však bolo napokon policajnou hliadkou vylúčené. Pán A. mal následne na internetovej stránke občan Nesluša písať (žalobkyňou bližšie nekonkretizované) nepriame obvinenia a v poobedňajších hodinách mal pod vplyvom alkoholu ľuďom v obci rozprávať o tom, že jeho „krčmu“ vykradol syn žalobkyne. Ďalej uviedla, že dňa 28. októbra 2022 jej spoluobčania povedali, že ju z tohto dôvodu nebudú voliť. Následne podala na pána A. trestné oznámenie za ohováranie. Žalobkyňa

na základe vyššie uvedeného vyvodila záver, že ju pán A. úmyselne poškodil a zmanipuloval tak výsledok volieb v jej neprospech.

5. Žalobkyňa tiež uviedla, že žalovaná vydala obecné noviny, v ktorých ju krivo obvinila.

6. Na základe vyššie uvedeného žiadala vyhlásenie nových volieb v obci Nesluša.

7. Správny súd úvodom konštatuje, že žaloba v zásade spĺňa všetky náležitosti vyžadované § 312f S.s.p. Zároveň je však zrejmé, že aj keby dôvody v nej uvedené boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť.

8. Podľa prvej vety § 312h ods. 2 S.s.p. „správny súd môže žalobu odmietnuť aj vtedy, ak je zrejmé, že aj keby dôvody uvedené v žalobe podľa § 312f písm. e) boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť; prijať rozhodnutie o odmietnutí žaloby z tohto dôvodu možno len jednomyseľne,“.

9. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (PL. ÚS 34/99).

10. V zmysle judikatúry ústavného súdu môžu byť voľby spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (napr. úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (napr. oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

11. Právomoc správneho súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné sa však uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie zákona o voľbách vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 73/07).

12. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti:

a. protizákonnosť, t. j. porušenie zákonov týkajúcich sa volieb,

b. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb a

c. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

13. Žalobkyňa spochybňuje zákonnosť a ústavnosť volieb poukázaním na ohováranie jej syna iným neúspešným kandidátom, čo správny súd vyhodnotil ako namietanie porušenia volebného moratória, resp. neférového vedenia volebnej kampane.

14. Správny súd v tejto súvislosti konštatuje že podľa § 2 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani v účinnom znení (ďalej len „zákon o volebnej kampani“) „volebná kampaň na účely tohto zákona je akákoľvek činnosť ... kandidátov, za ktorú sa obvykle platí úhrada, smerujúca k propagácii ich činnosti, cieľov a programu za účelom získania funkcie volenej podľa osobitného predpisu. Rozumie sa tým činnosť v prospech aj v neprospech subjektov podľa prvej vety.“

15. Z vyššie uvedenej definície volebnej kampane možno vyvodit' nasledujúce pojmové znaky volebnej kampane:

a. subjekty vedúce volebnú kampaň,

b. podstata a účel volebnej kampane a

c. odplatný charakter činnosti, ktorá je predmetom volebnej kampane.

16. Tvrdenie predostreté žalobkyňou o tom, že jeden z neúspešných kandidátov krátko pred voľbami spoluobčanom v obci rozprával o tom, že jej syn vykradol jeho prevádzku, ako aj prípadné zverejnenie nepriamych obvinení na internetovej stránke celkom zjavne nespĺňa definíčné znaky volebnej kampane a to odplatný charakter činnosti ktorú vykonával a jej podstatu a účel, keď táto smerovala voči jej synovi a nie priamo voči žalobkyni a zároveň sa nejednalo o propagáciu (v negatívnom zmysle) jej činnosti, cieľov a programu. Na základe uvedeného mal správny súd za to, že sťažovateľkou namietanú činnosť nemožno označiť za volebnú kampaň, v dôsledku čoho naň ani nedopadá časové ohraničenie volebnej kampane.

17. Zároveň však správny súd poukazuje aj na to, že podstatou volebného moratória (obdobie 48 hodín pred začatím volieb) je, aby kandidát neprípustnou agitáciou neovplyvňoval a nezískaval priazeň a náklonnosť voličov, ktorým by bolo marené ich slobodné rozhodovanie (napr. PL. ÚS 47/2014).

18. V tejto súvislosti správny súd dodáva, že len veľmi agresívny a ofenzívny tlak na voliča spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle je volebným nedostatkom, ktorého dôsledkom môže byť zrušenie výsledku volieb (m. m. PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 78/2011, PL. ÚS 35/2014). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb. Nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane a nie každé porušenie volebného moratória musia vyvolať právne dôsledky (PL. ÚS 64/2014). S poukazom na vyššie uvedené správny súd konštatuje, že bez iných súvislostí nemožno takémuto konaniu pripisovať prehnaný význam pri ovplyvňovaní rozhodovania voličov. Tvrdenie, že popísaná činnosť jedného z neúspešných kandidátov na starostu obce mala vplyv na rozhodovanie voličov, je vzhľadom na obsah žaloby nepreukázanou a nekvantifikovanou domnienkou žalobkyne.

19. S poukazom na vyššie uvedené argumenty tak správny súd dospel k záveru, že žalobu je potrebné v zmysle § 312h ods. 2 S.s.p. odmietnuť.

20. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 170 písm. a) SSP, podľa ktorého platí, že ak bola žaloba odmietnutá, žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

21. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 5 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.